

Sak nr. 01/12

28. februar 2012 har Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis avsagt slik

AVGJØRELSE

Nemndas sammensetning: Nils Grytten
Truls Disen
Arve Kristiansen

Parter: fratredende part

tiltredende part

I. INNLEDNING

Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis skal fastsette vederlaget i forbindelse med overdragelse av en spesialistpraksis innen øyesykdommer. Praksisen er beliggende i Førde, og har driftsavtale med Helse Vest RHF. Saken behandles etter reglene i rammeavtale mellom De regionale helseforetak og Legeforeningen om avtalepraksis for spesialister pkt 11.1.

Saken har sitt utgangspunkt i at . er tildelt avtalehjemmelen som har hatt for drift av privat spesialistpraksis med Helse Vest RHF.

Forhandlinger om overdragelsesbestemmelsene har vært holdt, men ikke ført frem. Begge parter har mot slik bakgrunn bedt om at nemnda fastsetter overdragelsessummen. Uenigheten gjelder både prisen for utstyr/inventar og vederlaget for opparbeidet praksis.

Det ble avholdt befarings og møte i praksisen 8. februar 2012. Til stede var nemndas leder og sakens parter. At det kun var nemndas leder, og ikke en samlet nemnd som var til stede under befaringsen, var klarert med sakens parter i forkant. Videre var [redacted] ektefelle, [redacted], til stede under befaringsen.

I forkant hadde begge parter innsendt skriftlige redegjørelser for sitt syn på saken.

Nemndas sammensetning er i henhold til oppnevning av Den norske legeforenings sentralstyre. Ingen av partene har reist innsigelse mot sammensetningen.

Sentralstyret i Legeforeningen har gitt retningslinjer som gjelder for nemndsbehandling ved overdragelse av privat spesialistpraksis med driftsavtale. Nemnda har lagt disse, samt voldgiftslovens ufravikelige bestemmelser, til grunn for sitt arbeid med saken.

Partene har fri rådighet over sakens gjenstand og nemnda kan således ikke treffe en avgjørelse som går utenfor partenes påstander (krav/tilbud).

En fulltallig nemnd har etter befaringsen kommet frem til en enstemmig avgjørelse. Avgjørelsen er basert på sakens dokumenter og nemndsleders befarings/møte med partene.

II. SAKENS FAKTUM

Type praksis

Virksomheten som er gjenstand for overdragelse er en spesialistpraksis innen fagområdet øyesykdommer med 100 % driftstilskuddsavtale i klasse III med Helse Vest RHF.

Praksisen beskrives som en generell oftalmologisk praksis og er en solopraksis.

Lokaler, beliggenhet

Spesialistpraksisen er etablert i f , sentralt beliggende i Førde.

Lokalene, samlet ca. 172 m², består av venterom, resepsjon, 3 legekontor/behandlingsrom, rom for forundersøkelser, kjøkkenkrok, pauserom, arkivrom og lager.

Lokalene fremstår som moderne, men i sin utforming og størrelse åpenbart tiltenkt at mer enn én lege skulle arbeide der.

Praksisen er lett tilgjengelig, også for bevegelseshemmede. Det er parkeringsmuligheter i omkringliggende gater og parkeringshus i nærheten.

Leiesummen er drøyt 800 pr m² pr år (pr 1.1.11) med justering iht. konsumprisindeksen.

Personell

I spesialistpraksisen er det tilsatt to legesekretærer begge i 80 % stilling. Det er ordinære ansettelsesvilkår for disse. Begge har helsesekretærutdanning og den ene er også godkjent oftalmologassistent.

Det er i tilknytning til den ene sekretæren opplyst at hun har hatt en del fravær.

Ut over dette legges til grunn at begge skjøtter sitt virke tilfredsstillende og er innarbeidet i legepraksisens rutiner og arbeidsoppgaver.

Systemer i praksisen

Praksisen har Apertura elektronisk pasientjournalssystem.

Det foreligger oppkobling mot Helsennett. Partene er noe uenige om hvem som har stått for den oppgaven/kostnadene.

Samarbeidsavtaler, formelle forhold mv

Det er fra fratredende lege opplyst at det foreligger en avtale om postoperativ kontroll av cataractopererte pasienter fra sykehuset. Slik avtale er ikke fremlagt for nemnda og det legges til grunn at dette er en ikke skriftlig nedfelt avtale.

Videre er det opplyst om uformaliserte avtaler med optikere om etterprøving av refraksjonsresultat på brillesedler

Pasientgrunnlaget

Praksisen mottar pasienter fra hele fylket, og får henvisninger fra primærleger og andre øyeleger.

Det opplyses om stor tilstrømning av henvisninger. For ikke prioriterte pasienter er det per tiden en ventetid på ca. 12 måneder.

Økonomiske forhold

Fra og med 2007 og frem til fratredende lege sluttet sin praksis, har .. vært inne som vikar enten på deltid eller heltid. Fra januar 2010, da .. ble syk, har .. i realiteten driftet praksisen.

Omsetningstallene for fratredende lege de siste årene gjenspeiler således ikke praksisens reelle utkomme, men de gjengis for ordens skyld likevel her:

	Driftsinntekter	Kostnader	Driftsresultat
2008	1 246 061	1 174 708	648 048
2009	2 450 736	1 170 872	1 279 864
2010	691 564	756 842	- 65 278

Kontinuitet/fravær

Praksisen ble i september 1999 nyetablert av .. De første årene drevet med 60 % driftsavtale, etter halvannet år ble dette utvidet til 100 %. Frem til 2007 ble praksisen fullt ut ivaretatt av .., men fra 2007 har .. vært vikar, initialt 50 %, deretter og for en stor del de siste år, i 100 %.

ble alvorlig syk i 2010 og har etter dette ikke arbeidet i praksisen.

Etter at det ble avklart at [redacted] ikke kom tilbake i praksisen etter sitt fravær, ble hjemmelen etter noe tid utlyst. [redacted] var en av to søkere. Det ble avtalt med Helse Vest at [redacted] skulle disponere hjemmelen i påvente av avklaring om videreføring og senere tildeling av hjemmelen etter [redacted]

For nemnda fremstår det som om [redacted] de siste årene i stor grad har ivaretatt praksisen fullt ut, både formelle og praktiske sidene av driften.

Det er i deler av perioden hvor partene delte på arbeidet i praksis vært omtalt som «vikariat» i andre perioder har vært omtalt som om [redacted] «disponerer» 50 % av hjemmelen.

Betegnelsen på dette er ikke viktig, men det forhold at [redacted] i så stor utstrekning og over så lang periode har driftet praksisen er et forhold som nemnda kommer nærmere tilbake under sin vurdering av saken nedenfor.

Utstyr/inventar

Nemnda legger til grunn at praksisen har de utstyrskomponenter som forventes i en øyelegepraksis, men en del av utstyrsparken er av eldre dato og må påregnes skiftet ut i overskuelig fremtid. Ut over datautstyret, er det ikke gjort vesentlige investeringer siste årene.

I anledning forhandlingene om overdragelsesbetingelsene innhentet [redacted] en takst (anslag over teknisk bruksverdi) over det medisinske utstyret i praksisen, utført av utstyrsleverandøren Sevest AS.

Det fremkommer av nevnte at mesteparten av utstyret ble innkjøpt i 1999. Videre er vurderingen basert på 20 % tap første år og 10 % i de påfølgende. Ukurans er ikke iaktatt. Videre beregningen basert på en vurdering av antatt verdi ved salg fra Sevest. Utgangspunktet for vurderingen er utstyrets beskaffenhet ved flyttingen til nye lokaler i 2009. Sevest AS har anslått denne bruksverdien til kr 418 377,- eks mva, og kr 522 971,- inkl mva.

Følgende elementer inngår i vurderingen fra Sevest AS:

- Bord AK-110
- 2 x Unit, Opto Universal
- Perimeter, AP-125
- Yag Laser, YC-1800
- Fotokoagulator, GYC-1500
- 2 X Autoforopter RT-2100
- 2 x Projektor CP670
- Lensmeter LM 990
- Autorefraktor Ark 700
- Pachymeter P1
- 2 x spaltelamppte SM-70

I tillegg, og som ikke inngår i vurderingen fra Sevest AS, kommer inventar i praksisen, kontormaskiner og datautstyret. Det ble innkjøpt ny server og arbeidsstasjoner i 2009 i forbindelse med flyttingen. Videre er i oversikten fra Sevest ikke medtatt fundusfotakamera som ble anskaffet i 2002-2003.

Partene er enig om at det er verdien pr 1.1.2011, da i realiteten overtok praksisen, som er utgangspunktet for verdivurderingen.

Andre forhold

Ved utlysning meldte det seg 2 søkere til hjemmelen.

III. PARTENES ANFØRSLER

Fratredende lege, har i korthet anført:

Gjenstand for overdragelse er en generell oftalmologisk praksis opparbeidet av fratredende lege selv siden 1999. De sentrale elementer ved verdiopparbeidelsen er det som selv har stått for.

De er godt og opplært personale knyttet til praksisen. At den ene helsesekretæren har hatt noe fravær endrer ikke dette bilde.

Lokalene som praksisen drives fra er nyoppussede. Farger, planløsning og innretning ble bestemt i samråd med _____ . Lokalene fremstår som attraktive.

At _____ har drevet i praksisen som vikar de siste årene kan ikke endre dette faktum. Verdiene er like fullt opparbeidet og det kan ikke være slik at fratredende lege skal stilles dårligere fordi at det er vikaren og ikke annen lege som overtar praksisen.

_____ har, i motsetning til det som blir hevdet av _____ vært delaktig i verdiopparbeidelsen også de siste årene. Han har hatt en sentral rolle i forbindelse med avtaler om og innretningen av de (nye) lokaler som praksisen nå drives fra. Bl.a. måtte han ta opp nytt lån fra Legeforeningens lånefond på kr 200 000,- for å muliggjøre finansieringen av dette. Han har selv etablert Helsenett osv. At dette måtte gjøres på nytt av _____, stiller han seg uforstående til.

Årsak til avslutningen av _____ virke og nytlysning av driftstilskuddet vedrører ikke prisvurderingen.

Verdien på utstyr og inventar bør fastsettes til kr 750 000,-, mens verdien av opparbeidet praksis bør settes til kr 1 250 000,-, totalt kr 2 000 000,-.

Tiltredende lege, _____ har i korthet anført:

_____ har arbeidet i praksisen som vikar siden 2007. I tiden etter har hun i det alt vesentlige hatt ansvaret for den daglige drift i praksisen. Hun overtok driftsavtalen midlertidig pr 1.1.2011. Ut fra fremlagt oversikt/tabell anfører _____ at hun har stått for ca. 75 % av pasientbehandlingen de siste årene, 2011 medregnet.

Lokalene som praksisen drives fra er nye og fine, men de er tilrettelagt for to leger. _____ hadde misligholdt den inngåtte leieavtalen med Førde _____ AS, hvilket fikk den konsekvens at _____ selv måtte inngå leieavtale for å kunne bli værende i lokalene.

Det anføres at det i det alt vesentlige er verdien av utstyret og inventaret, verdi pr 30.12.10, som kan kreves vederlag for i denne saken.

Når det gjelder utstyret er dette hovedsakelig fra 1999. Funduskamera og autorefraktor er kondemnabile. Argonlaser har dårlig optikk og er ikke vedlikeholdt. Taksten fra Sevest må således reduseres med i alle fall 80 – 120 000,-. Verdien bør settes til ca kr 300 000,- med tillegg av mva.

Møblene i praksisen er enkle og dels slitte. Verdien bør settes til kr 20 000,-.

Praksisen har høy sekretærbemanning, 2 x 80 %. Dette er ressurskrevende. Den ene sekretæren er for øvrig mye borte begrunnet i kronisk sykdom.

Verdien av opparbeidet praksis må i denne saken være meget redusert og foreslås satt til 80 000,-.

IV. NEMNDAS VURDERING

Nemnda skal med bindende virkning fastsette verdien på utstyr og inventar samt vederlaget for opparbeidet praksis i anledning overdragelsen mellom partene.

Utstyr/inventar

Nemnda bemerker at det ikke foreligger noen fastsatte eller omforente kriterier for verdifastsettelse av brukt legeutstyr. Den reelle markedsverdien for brukt legeutstyr er vanskelig å anslå med nøyaktighet og markedet for slikt utstyr er lite oversiktlig.

I vår sak er det som ovenfor nevnt innhentet en takst/verdivurdering fra Sevest. Denne er ikke bindende for nemnda, men danner likevel et visst utgangspunkt for nemndas vurdering.

Nemnda anser at Sevests beregningsmåte, herunder reduksjon for antall år utstyret har vært i bruk, gir et visst utgangspunkt for nemndas vurdering. Nemnda skal imidlertid foreta en skjønnsmessig vurdering av utstyret og vil således ikke gå inn på en konkret vurdering av de enkelte utstyrselementer.

Også nemnda må se hen til at det ikke er foretatt vesentlige nyinvesteringer i det medisinsktekniske utstyret siden 1999. Dette innebærer at deler av utstyret er noe ukurant i

forhold til senere utvikling, men også at forventet levetid på dette vil være forholdsvis lavt. På overtagelsestidspunktet er det ca 11 – 12 år gammelt.

Det er rapportert om en del avvik på enkelte av utstyrselementene, særlig gjelder dette «kommunikasjonen» med Apertura.

Nemnda anser at det medisinske utstyret i praksisen i dag ikke har en verdi som overstiger 400 000,-. I tillegg kommer kontorutstyr, møblement og annet kontorinventar. Dette settes skjønnsmessig til kr 75 000,-. Nemnda er enig med tiltredende part at mye av kontorinventaret/møblene, selv om det fyller de daglige funksjoner, fremstår som noe preget av alder og bruk og ikke har stor verdi ved et salg og dette er hensyntatt i nemndas prisfastsettelse.

Skjønnsmessig har nemnda således fastsatt verdien på det utstyr og inventar som – – gjennom overdragelsen ble eier av pr 1.1.2011 til kr 475 000,-.

Opparbeidet praksis

Hva gjelder verdien av opparbeidet praksis viser nemnda til at selve driftstilskuddshjemmelen ikke er gjenstand for overdragelse, denne tildeles av det regionale helseforetaket gjennom et forvaltningsvedtak etter forutgående utlysning.

Vurderingen av ”opparbeidet praksis” skal ikke baseres på rent forretningsøkonomiske kriterier og er ikke sammenfallende med forretningsbegrepet ”goodwill” slik det tradisjonelt kjennes fra andre områder.

Nemndas oppgave er å finne merverdien som overtagende lege får som følge av at hun overtar en opparbeidet praksis, fremfor å starte praksis uten slikt grunnlag.

Det skal foretas en skjønnsmessig vurdering og nemnda viser særlig til rammeavtalens pkt 11.1, samt retningslinjene som er vedtatt av sentralstyret i Legeforeningen. Videre skal nevnes at Legeforeningen i et samarbeid med Helse Sør-Øst RHF har utgitt en ”kommentarutgave” til Rammeavtalen, herunder bestemmelsene som omhandler overdragelse. Disse er lagt til grunn for nemndas behandling og vurdering i denne saken.

I følge disse skal verdien av opparbeidet praksis fastsettes etter en helhetsvurdering hvor en bl. a. vektlegger følgende relevante kriterier:

- Kontinuitet
- Type praksis (gruppe- eller solo)
- Kontorrutiner
- Opplært personell
- Attraktivitet/ beliggenhet
- Omsetning
- Pasientgrunnlag
- Samarbeidsavtaler
- Systemer i praksisen (eks journalsystem)
- Husleieavtaler og andre leieavtaler

Den innbyrdes og nærmere vektning av kriteriene er ikke angitt i retningslinjene, men er overlatt til nemnda å avgjøre ut fra det konkrete saksforhold. Det vil også være grunnlag for å vektlegge andre, relevante kriterier dersom saken skulle gi slik foranledning.

Nemnda er i sin vurdering bevisst på at regelverket og retningslinjene er et kompromiss mellom fratredende leges krav på et økonomisk oppgjør for overdragelse av opparbeidede verdier i sin praksis, mot rekrutteringshensyn og ønsket om at den best kvalifiserte lege skal gis mulighet til å starte opp i en praksis.

Den aktuelle praksis er etter nemndas vurdering en veldrevet spesialistpraksis innen øyefaget og har vært det helt siden oppstarten. Praksisen har en standard som gjør at den oppfyller kriteriene for plassering i den øverste driftstilskuddsklassen.

Praksisen er grunnlagt og som utgangspunkt opparbeidet av Holtan.

Det forhold at har vært mindre tilstede de siste årene synes ikke å ha hatt noen negativ effekt på omsetning, pasienthenvisninger mv. Det har imidlertid vært en del forhold som har tæret på forholdet mellom sakens parter, uten at dette får noen umiddelbare konsekvenser for verdien av opparbeidet praksis.

Nemnda legger til grunn at _____ i sin driftstid, stod for en praksis som var godt likt av pasienter og henvisende instanser og at dette rennoméet fortsatt er i behold. Det siste skyldes for øvrig i stor grad _____ aktivitet i praksisen, et forhold nemnda kommer nærmere tilbake til.

Praksisen ligger meget sentralt til og er lett tilgjengelig for de som ønsker å benytte seg av den.

Lokalene er lyse, moderne og tilrettelagte, med hensiktsmessige og gjennomtenkte løsninger i fellesarealene. Lokalene er noe store, men dette oppveies noe gjennom et behagelig leienivå på kr 800 pr m² pr år. Det er imidlertid ikke tvil om at lokalene er betydelig større enn det som er nødvendig for en solopraksis. Nemnda er likevel ikke enig med tiltredende part i at de av den grunn fremstår som uhensiktsmessige.

Hjelpepersonalet er en faktor som nemnda normalt tillegger stor vekt i anledning verdifastsettingen ved overdragelser. Nemnda anser også i denne sak at dette klart er en klart positiv faktor, med to sekretærer som er godt innarbeidet i spesialistpraksisens rutiner og arbeidsoppgaver. En del fravær fra en av legesekretærene, bidrar til å redusere «verdien» av dette noe.

Pasientdatasystem, dataløsning mv er som forventet i en moderne spesialistpraksis. Nemnda vektlegger ikke i *denne* sammenheng hvem av partene som har stått for «opparbeidelsen».

Fratredende lege har hatt omsetning som forventet, basert på opplyst aktivitet og driftsklasse III.

Dersom det var tale om avgrensede vikariater ville det forhold at _____ hadde vært vikar i praksisen ikke blitt tillagt noen nevneverdig betydning.

I vår sak er det imidlertid, slik ovenfor også omtalt, slik at _____ i realiteten har drevet praksisen de siste årene. Hun har stått for det aller meste av de praktiske forhold, herunder opplæring av hjelpepersonale (vikarer for faste), hatt kontakt med utstysleverandører, administrert det vesentlige av flytteprosessen til nye lokaler (_____ har så og si ikke drevet praksis fra det nye lokalet overhodet), og ikke minst stått for det pasientrettede tilbudet i praksisen alene de siste årene.

Det er etter nemndas vurdering således i denne saken ikke slik at bare har *bibeholdt* de verdier som fratredende lege har bygget opp, men selv bygget opp en vesentlig del av dette - som følge av fratredende leges fravær.

Nemnda forstår regelverket slik at overdragelsesbestemmelsene tar sikte på å sikre fratredende lege et vederlag for verdier som han eller hun har opparbeidet i sin praksis. Nemnda kan mot slik bakgrunn ikke se bort fra de helt særegne forhold som foreligger i denne saken og er av den oppfatning at vederlaget for opparbeidet praksis må reduseres en del som følge av de omtalte forhold.

Under ellers vanlige forhold, er det ikke utenkelig at vederlaget for opparbeidet praksis kunne vært opp mot fratredende leges krav på kr 1 250 000,-. I sak 02/10 som gjaldt overdragelse av en solopraksis innen øyefaget i Stavanger, satte nemnda vederlaget for opparbeidet praksis til kr 1 100 000,-. I den saken var det noen forhold som trakk vederlaget ned, mens andre forhold var bedre ivaretatt enn i vår sak. Det var ingen fraværproblematikk i Stavangersaken.

Basert på de særskilte forhold som er redegjort for ovenfor, er nemnda etter en helhetsvurdering kommet til at vederlaget for opparbeidet praksis i denne saken skal settes til kr 600 000,-.

Det innebærer at samlet vederlag for praksisen blir kr 1 075 000,-.

Betalingsfristen settes til 1 måned regnet fra denne avgjørelsens datering.

*****

Omkostningene med nemndas arbeid blir å dele med en halvpart på hver av partene i henhold til retningslinjene.

V. SLUTNING

1. Vederlaget for spesialistpraksis fastsettes til kr 1 075 000,- -
kronerenmillionogsyttifemtusen -
2. Kjøpesummen forfaller til betaling 27. mars 2012.
3. Partene betaler in solidum – en for begge og begge for en – nemndas omkostninger
etter oppgave

Avgjørelsen har budt på en del tvil, men er på alle punkter enstemmig.

Ålesund/Bergen/Harstad, 28. februar 2012

(sign.)

Truls Disen

Nils Grytten

(sign.)

Arve Kristiansen

